AMIGOE

prèkè
Geen loon naar werk

Vrijdag 3 december 2021 • Jaargang 132 nr 288 • Abonnementsprijs Afl 38,00 • Losse nummers. Afl 1,75 • Maandag met Ñapa Afl 1,75

3 Aruba
Aruba wil deposito garantiestelsel invoeren

8 Economie
Emiraten kopen 80 Franse straaljagers in deal van 17 miljard euro

10 Wereld
Nederlandse overheid hoeft reisadviezen niet aan te passen

12 Sport
Basketballer LeBron James na coronatests weer terug in NBA

Ultimatum aan overheid

Vakbonden eisen uiterlijk vanmiddag antwoord op manifest salariskorting

ORANJESTAD — Vijftien vakbonden zeggen de overheid tot uiterlijk vanmiddag 17.00 uur de tijd te geven om antwoord te geven op hun manifest omtrent de salariskortingen van 12,6 procent. Zij blijven erbij dat de korting per direct opgeheven moet worden. Zo verklaarde hun woordvoerder Edward Maduro (Sada) tijdens een persconferentie gistermiddag.

De persconferentie werd georganiseerd naar aanleiding van de reactie van de overheid afgelopen woensdag op het manifest. De overheid nodigde de vakbonden uit deel uit te maken van een commissie met enkele financiële experts, teneinde het conflict op te lossen. Maar zo'n commissie is minstens een jaar te laat, vinden de vakbonden, en ze willen dat er allereerst een einde wordt gemaakt aan de salariskorting. Dan pas zijn ze bereid om in een commissie te treden, aldus Maduro. Bovendien vinden de vakbonden die zich aansloten bij het manifest dat de vier vakbonden die niet meededen (STA, Topa, Sinba, ABV) geen zitting in de commissie mogen nemen. De vakbonden hebben besloten om bij hun eis te blijven en de overheid een ultimatum te geven, namelijk een antwoord voor vanmiddag 17.00 uur.

Het manifest werd vorige week donderdag 25 november tijdens een protestmars voor het bestuurskantoor aan premier Wever-Croes overhandigd. In het manifest eisten de vakbonden ten eerste om per 1 december de salariskorting op te heffen, en ten tweede dat alle toekomstige veranderingen allereerst onderhandeld worden met de vakbonden. De aanvankelijke reden voor de salariskorting was om Fase te bekostigen, maar aangezien Fase nu gestopt is moet de 12,6 procent salariskorting ook per direct stoppen vinden de vakbonden. De overheid maakte van haar kant eerder bekend dat het continueren van de salariskortingen, ondanks het stoppen van Fase, noodzakelijk is vanwege de financiële situatie van het land. Volgens de overheid zou het een voorwaarde zijn voor toekomstige liquiditeitssteun vanuit Nederland. Maar de vakbonden nemen geen genoegen met deze verklaring. "Wij hebben al twintig maanden meegewerkt en van onze kant gegeven, nu is het tijd dat de overheid van hun kant geeft", aldus Josephine Albertus, voorzitter van docentenvakbond Simar, die gisteren ook even aan het woord kwam.

Deelnemende vakbonden in het manifest zijn Trahadornan di Aruba (FTA), Sindicato di Empleadonan Publico y Priva di Aruba (Seppa), Sindicato di Maestronan di Aruba (Simar), Sindicato di Aduanero di Aruba (Sada), Sindicato di Polis Aruba (SPA), Sindicato di Trahadonan di Telecomunicacion (STT), Algemene Vakbond der Stafleden (Alvast), Independent Oil Workers Union of Aruba (Iouwa), Sindicato di Controladornan di Casino (Scca), Sindicato Independiente Web Aruba (Siwa), Union di Electrisistas di Aruba (UEA) y Organizacion di Pensionadonan di Aruba (Oppa), Vereninging van werknemers met en individuele arbeidsovereenkomst in dienst van di WEB Aruba nv (VWI).

Australiër lokaal besmet met nieuwe variant

SYDNEY — Australië heeft vandaag de eerste lokale besmetting met de Omikron-variant van het coronavirus geregistreerd. Het gaat om een scholier in Sydney die positief testte op de variant, zonder zelf recentelijk in het buitenland te zijn geweest.

De gezondheidsautoriteiten van deelstaat New South Wales melden dat de scholier voor zover bekend ook niet recent in contact was geweest met iemand die was teruggekeerd uit het buitenland.
In Australië zijn tot nu toe negen andere besmettingen met de Omikron-variant gesignaleerd, maar het ging in alle gevallen om terugkerende reizigers. De scholier en zijn familieleden zijn uit voorzorg in quarantaine geplaatst en de school is gesloten.
In Australië worden dagelijks zo'n 2000 coronabesmettingen gemeld.

Besmettingsrisico met Omikron 3x hoger

Foto: Shutterstock

JOHANNESBURG — De Omikron-variant van het coronavirus geeft een drie keer hoger risico op besmetting dan de al zeer besmettelijke Delta-variant, melden Zuid-Afrikaanse gezondheidsinstellingen. Zij zeggen bewijs te hebben dat de Omikron-variant mensen die eerder zijn besmet en immuun zouden moeten zijn voor Covid-19 opnieuw kan besmetten. Het onderzoek is nog niet beoordeeld door andere wetenschappers en is daarom nog niet gepubliceerd.
De nieuwe variant is inmiddels in tientallen landen vastgesteld en heeft geleid tot reisbeperkingen vanuit zuidelijk Afrika. In Zuid-Afrika werd Omikron vorige week ontdekt. De verwachting is dat die variant de komende maanden dominant gaat worden. Hoe ernstig de ziektesymptomen zijn in vergelijking met eerdere varianten is nog onduidelijk.

Hedendaagse kunst bij het archeologisch museum

Foto: Nadine Salas

ORANJESTAD — 'Fissures: Memento Mori and Vanitas in the art of Belinda de Veer' is vanaf maandag 6 december in de verschillende ruimtes van het Nationaal Archeologisch Museum te zien. De Veer werd uitgenodigd om te exposeren door curator Renwick Heronimo, die verschillende raakvlakken zag met het onderzoek 'Manteniendo herencia biba den tempo' waaraan hij werkt voor het museum.
Zie ook pagina 5: 'Confrontatie met vergankelijkheid en de verbinding met het verleden'.

Teleurstelling over nucleair overleg met Iran

WENEN — Europese diplomaten hebben teleurstelling en bezorgdheid uitgesproken over de voortgang van de gesprekken over het herstellen van het atoomakkoord uit 2015 met Iran. Zij concluderen na een nieuwe gespreksronde van vijf dagen in Wenen dat het regime in Teheran toch weer grote veranderingen heeft voorgesteld die eerder gesloten compromissen onderuit zouden halen.

Sommige daarvan zijn volgens hen niet te verenigen met het akkoord en het is onduidelijk hoe de kloof kan worden overbrugd. Er was ook geen doorbraak verwacht. De gesprekken, die vijf maanden hadden stilgelegen, krijgen naar verwachting volgende week een vervolg. Volgens de Iraanse buitenlandminister Hossein Amir-Abdollahian verlopen de gesprekken 'goed, maar op alle sporen langzaam'.
Diplomaten uit Duitsland, Frankrijk, het Verenigd Koninkrijk, Rusland en China bemiddelden in de Oostenrijkse hoofdstad tussen Iran en de Verenigde Staten. Die stapten in 2018 onder toenmalig president Trump uit het akkoord dat beperkingen oplegt aan het Iraanse nucleaire programma en legden Iran weer zware sancties op. Het fundamentalistische regime voerde zijn atoomprogramma vervolgens op.
De nieuwe regering in Washington wil dat de Iraniërs hun nucleaire programma zodanig aan banden leggen dat de ontwikkeling van kernwapens buiten bereik blijft. De Iraanse machthebbers eisen dat de VS sancties intrekken.

Foto: wikimedia

Hossein Amir-Abdollahian

Shell mag naar olie zoeken voor kust Zuid-Afrika

GRAHAMSTOWN — Olie- en gasconcern Shell mag seismisch onderzoek doen voor de oostkust van Zuid-Afrika om naar olie te zoeken. Dat heeft een Zuid-Afrikaanse rechter bepaald. Greenpeace en andere milieuorganisaties wilden het onderzoek voorkomen omdat het schade zou toebrengen aan de natuur en aan de dieren die daar zwemmen, zoals walvissen.

De rechter vond de bewering dat er onherstelbare schade zou ontstaan 'op zijn best speculatief'. Shell zou afgelopen woensdag beginnen aan het onderzoek, dat vijf maanden duurt. Dat zorgt voor veel lawaai in de oceaan op een plek waar walvissen bijeenkomen om te paren. De activistische aandeelhoudersorganisatie Just Share liet eerder al weten dat het onderzoek grote impact zal hebben op de kwetsbare natuur in het gebied en dat het moet worden gestopt.

In de Zuid-Afrikaanse hoofdstad Kaapstad zijn protesten geweest. Een woordvoerder van Shell zei eerder dat het bedrijf zich inzet voor veiligheid en naleving van de regels, en aan alle wettelijke verplichtingen heeft voldaan. "Shell en andere exploitanten hebben al veel soortgelijke onderzoeken voor de kust van Zuid-Afrika veilig voltooid", aldus de woordvoerder.

Omikron-besmettingen in New York

NEW YORK — In de Amerikaanse staat New York zijn vijf besmettingen met de nieuwe Omikron-variant vastgesteld. De gouverneur van de staat, Kathy Hochul, meldde dat gisteren. "Laat me duidelijk zijn: dit is geen reden tot ongerustheid. We wisten dat deze variant eraan zat te komen en we hebben de middelen om de verspreiding te stoppen", aldus Hochul in een tweet.

De Omikron-variant werd woensdag voor het eerst in de VS vastgesteld, gisteren kwamen er al een tweede en derde geval bij. Met de vijf New Yorkse besmettingen erbij gaat het om acht besmettingen in totaal.

Dagelijks lopen gemiddeld 82.000 Amerikanen een coronabesmetting op. Dat is een daling vergeleken met vorige week.

Expositie Fissures van Belinda de Veer

Confrontatie met vergankelijkheid en de verbinding met het verleden

ORANJESTAD — In het Nationaal Archeologisch Museum van Aruba is vanaf maandag 6 december het werk te zien van kunstenaar Belinda de Veer. De expositie 'Fissures' omvat zo'n dertig werken, waarvan ruim twintig schilderijen maar ook objecten en installaties en maakt onderdeel uit van het onderzoek 'Manteniendo herencia biba den tempo' waaraan curator Renwick Heronimo werkt voor het museum.

door onze verslaggever
Nadine Salas

"Een fissuur is een opening die gepaard gaat met pijn of geweld", verklaart De Veer aan deze krant. "In mijn werk is het eigenlijk meer figuurlijk bedoeld. Dat je van één bepaald gevoel overgaat naar een ander gevoel in confrontatie met hele erge dingen die veel impact hebben. In dit geval met ziekte, dood, verlies van mensen die je liefhebt. Dat was de *trigger* voor mij om deze expositie te doen."

Invloed
Het meeste werk is gemaakt voor de coronapandemie, drie tot vier jaar eerder. Hoe heeft de pandemie invloed gehad? "Het thema was er al en het is gewoon zo gekomen dat de hele wereld in één klap op een dramatische wijze met dit soort thematiek is geconfronteerd. Maar ze kwamen gewoon samen. Dat is ook een reden dat het hier hangt, omdat het heel actueel is. Terwijl ik het niet bedoeld had in het kader van Covid-19, maar meer in het kader van mijn eigen ervaring", verklaart de kunstenaar.

Ik hoop dat de bezoekers hedendaagse kunst appreciëren en erkennen dat het op Aruba heel erg leeft. Maar ook hoop ik dat het thema bespreekbaar is. Omdat het heel moeilijk is om dit soort gevoelens te uiten of te beschrijven. Het gaat over de confrontatie dat je eens moet doodgaan, vergankelijkheid en de transitie van leven naar dood."

Uitnodiging
Curator Heronimo kreeg een uitnodiging van de kunstenaar om te komen kijken naar het werk. "Hij zei dat het precies paste in het project van het museum om de geschiedenis van Aruba in kaart te brengen en de verbinding met je verleden en voorvaderen, thema's waarmee ik zelf al heel lang bezig ben. Daar is het museum nu ook mee bezig. Ze vonden het goed passen omdat het ook te maken heeft met vergankelijkheid en de verbinding met je voorvaderen."

De curator werkt sinds vorig jaar aan het tweejarige project 'Manteniemdo herencia biba den tempo'. "Dus eigenlijk kijk je naar de archeologie, de monumenten, en alle daarbij behorende ervaringen en geschiedenis, persoonlijke geschiedenissen en verhaallijnen die daarbij zouden kunnen passen", legt hij uit. Aan de hand van onderzoeken naar de familie Ecury van wie het complex was en verschillende onderzoeken in verband met archeologie, koloniale geschiedenis en de huidige tijd, kijkt hij hoe de waardestellingen blijven veranderen in de tijd. "Hoe een indiaan in het verleden keek naar natuur, is weer anders dan hoe wij op dit moment kijken naar natuur", geeft de curator als voorbeeld van waardestelling.

Foto: Nadine Salas

Een van de installaties van De Veer in de expositie.

"Toen ik werd uitgenodigd door Belinda om haar schilderijen te bekijken, dacht ik: wacht even, dit heeft echt een raakvlak met de geschiedenis van vergankelijkheid, de *passage of time*, de *experience*, de relatie van de ene generatie naar de andere en *transmitance*, hoe het erfgoed van de ene generatie op de volgende wordt overgedragen. En dat heeft ook weer te maken met de tijd, vergankelijkheid en dood.

De expositie van Belinda was letterlijk bezig met de ideeën van vergankelijkheid, vragen over leven en dood, M*emento Mori* en *Vanitas, w*at in kunst heel belangrijke stromingen zijn. Die ook heel erg passen bij het gegeven van een monument dat vergankelijk is en wordt gerestaureerd, er wordt nieuw leven ingeblazen.

Reflectie
"Ik heb haar uitgenodigd want ik dacht: dit past helemaal in die context. Toen we de werken hier plaatsten zagen we dat het een heel mooi raakvlak had met haar persoonlijke geschiedenis, met de geschiedenis in de tijd van generatie naar generatie en vergankelijkheid en verschillende thematieken die zij naar boven brengt. Maar tegelijkertijd was het ook een hele actuele reflectie van dit moment.

Van de pandemie en de confrontatie met de dood die heel erg aanwezig is in haar werk. En die wij eigenlijk, als gemeenschap en als wereld, op dit moment dagelijks meemaken. Normaal zou je even nadenken of je dit thema wil exposeren, maar het is op dit moment hartstikke actueel. Want haar persoonlijke confrontatie en ook de isolatie waar ze de laatste twee jaar doorheen is gegaan vanwege deze expositie, was ook op de een of andere manier direct gerelateerd aan de vragen over leven en dood waar wij met z'n allen mee te maken hebben op dit moment. Dus het was een perfecte match."

Bewegen
De expositie is voor de curator tegelijker ook een experiment om te zien hoe mensen zich bewegen door het complex en door de stadstuin. "We willen dat mensen veel meer gebruik gemaakt van alle ruimtes in deze stadstuin. Voor ons is het belangrijk om de ruimtes waarmee we bezig zijn te activeren. Met de expositie kunnen we ook zien of het werkt."

De bedoeling van het project is dat er nieuwe exposities komen eind 2022. Hij legt uit dat dit niet per se archeologische exposities worden, maar dat deze in een bredere context worden geplaatst. "De nieuwe opzet is niet alleen precolumbiaans, maar ook de geschiedenis en de resten daarvan, dus het wordt in een breder perspectief gebracht."

Zo komen er in het cunucuhuis in het Ecury-complex 'Cas di Dun-Dun' verhalen over de familie Ecury en de context van de realisering van de ontwikkeling van Oranjestad. In het centrale '1929' gebouw komt een expositie over wat er in die tijd gebeurde. In de 'fruteria', waar nu het grootste deel van het werk van De Veer hangt, komt een expositie over de 'questions of value', de waardestellingen door de tijd heen. "Dus het zijn drie verschillende exposities, maar alle drie met verschillende invalshoeken, in dialoog met de archeologie", aldus curator Heronimo.

De expositie is te bezoeken vanaf maandag 6 december tijdens de openingstijden van het museum van maandag tot en met vrijdag van 09.00 tot 16.30 uur. Het is mogelijk om de expositie te bezoeken met een school, of met een groep een rondleiding te krijgen samen met de kunstenaar. Hiervoor kan contact worden opgenomen met waarnemend museumdirecteur Pancho Geerman via dir.mana.awe@gmail.com of telefoon 582-8979. De expositie duurt tot en met vrijdag 1 april.

29e editie Ronde van Aruba zaterdag van start

ORANJESTAD — Morgenavond om 20.00 uur start de 29e editie van de Ronde van Aruba. De hardloopwedstrijd, een begrip op Aruba, wordt georganiseerd door het Bureau Sport van de Marinierskazerne Savaneta. Door de Covid-situatie is het evenement alleen toegankelijk voor de hardlopers zelf, het wordt bezoekers afgeraden te komen.

Er zijn verschillende afstanden mogelijk, waaronder 18, 36, en 72 km. Verreweg de meest lopers doen de Ronde met een estafetteteam, maar er zijn ook deelnemers die de Ronde als duo lopen of zelfs alleen. In totaal hebben zich voor deze editie 660 lopers ingeschreven, waarbij er 151 estafetteteams zijn.

Hoewel de Ronde van Aruba vroeger voornamelijk een militaire aangelegenheid was, is het dat allang niet meer, en is er een breed deelnemersveld. Toch lopen er nog steeds veel militairen mee, waaronder van het Korps Mariniers, de Arumil, Curmil en de Koninklijke Marechaussee.

"We zijn al lang geleden begonnen met de voorbereidingen, en toen de inschrijving geopend werd, was deze in een recordtijd volledig vol", aldus sergeant Johan Roover, hoofdorganisator van het evenement. "Dat laat wel zien hoe groot het animo is om mee te doen."

Covid-19
Er zijn tal van maatregelen genomen om het evenement Covid-verantwoord te laten plaatsvinden. De autoriteiten van Aruba hebben met al deze maatregelen hun goedkeuring verleend aan het evenement. De Marinierskazerne Savaneta is alleen toegankelijk voor de deelnemende sporters.

Breinbreker van de dag

Elke dag vindt u in de Amigoe op deze pagina een Sudoku. Plaats de cijfers 1 tot en met 9 zo in het diagram dat elk cijfer precies één keer voorkomt in elke rij en elke kolom. Elk van de cijfers 1 tot en met 9 moet ook precies één keer voorkomen in elk van de vetomrande 3-bij-3-vierkanten.

	1	4						
		9	7					
3	8			5	6			
	7				2		9	8
		3				5		
8	2		1				7	
			9	3			1	7
					7	9		
						4	5	

DIFFICULTY RATING: ★★★★☆

De oplossing voor de Sudoku staat op pagina 9 in deze krant.

Zo gek nog niet

Depressief

Alex de Bruijn (1987) is vader van drie en psychiater bij Respaldo. In deze wekelijkse column werpt hij zijn blik op psychiatrie met als doel mensen laten zien dat een bezoek aan een psychiater net zo normaal is als naar de fysiotherapeut of internist gaan. Reacties of vragen zijn welkom via: arubaredactie@amigoe.com

De meest voorkomende 'stoornis' in de GGZ wereldwijd en nog nooit heb ik er een artikel aan gewijd. Oeps. Tijd om dat recht te zetten!

Allereerst weer dat woordje 'stoornis'. Want wanneer is iets een normale reactie, en wanneer vinden we het zo afwijkend dat er behandeling nodig is? Bijvoorbeeld, iemand die net gehoord heeft dat een goede vriend ongeneeslijk ziek is, daarnaast al jaren financiële problemen heeft en al jaren op een plek werkt waar hij gekleineerd wordt en waar hij overladen wordt met vervelende klusjes. Die wordt in de ochtend wakker en voelt zich somber, heeft weinig zin in de dag en kan zomaar moeilijk een reden vinden om uit bed te komen, heeft moeite een betere toekomst voor zich te zien en kan ook nog eens vaak slecht slapen omdat hij piekert over zijn schulden. Leg ik de criteria van een depressieve stoornis ernaast dan voldoet hij daar aan. Maar moeten we zó'n reactie nou echt een stoornis of een ziekte noemen?

Nee, denk ik niet. De behandeling van het beeld wat ik beschrijf moet je ook eigenlijk niet bij de psychiater zoeken. Misschien niet eens bij de psycholoog. Het liefst poogt de huisarts wat 'gezonde adviezen' te geven. Wijs in de richting van maatschappelijk werk voor hulp bij de financiën (Directie Sociale Zaken doet dat hier). Geef leefstijladviezen als sporten en gezond eten, motiveer iemand om weer wat meer plezierige dingen aan de dagen toe te voegen. Geef adviezen over slaaphygiëne (zoals dat heet) om te kijken of de nachten weer wat beter kunnen worden (geen cafeïne na zes uur 's avonds, geen beeldschermen in de slaapkamer, u kent het wel). Of wat zelfs een keurige optie kan zijn in dit soort gevallen: doe helemaal niets. Want een groot deel van de lichtere depressies klaren met een aantal maanden vanzelf weer op.

Nee, anders wordt het als het doorschiet. Als de hersenen écht niet meer willen. Dan krijg je hele andere beelden: serieus gebrek aan energie, vrijwel niet meer slapen, geen enkele positieve emotie meer kunnen ervaren, een bijna waanachtig negatief toekomstperspectief ('dit kan nooit meer beter worden') en gedachten aan de dood of zelfs aan zelfdoding. Wat we van deze heftige depressies weten is dat er daadwerkelijk bepaalde afwijkingen zijn te vinden in het functioneren van de hersenen. En deze afwijkingen verklaren voor een groot deel het onvermogen van deze mensen om nog te reageren op de goedbedoelde 'kom op joh, zo erg is het niet' of de 'iedereen heeft wel eens een slechte dag', of het klapstuk: 'waarom ga je niet gewoon eens wat leuks doen?'. Deze depressies zijn wat mij betreft met recht een 'hersenziekte' te noemen.

Te behandelen is het vaak wel. Voor wat betreft de ernstige beelden: medicatie of psychotherapie (net zo effectief, behalve als iemand zo ziek is dat psychotherapie simpelweg niet meer binnen kan komen), combinaties daarvan als het nog niet wil lukken. Gaat het dan nog niet beter dan wordt behandeling steeds minder psychologisch en steeds meer dokterachtig. Medicatie kan worden opgebouwd van minder ingewikkeld naar steeds ingewikkelder omdat we weten dat de kans groot is dat je uiteindelijk iets vindt wat aanslaat. Bewandel je deze zoektocht met kennis van zaken dan is het prima veilig, maar mensen moeten zó verschrikkelijk veel geduld hebben… stel je voor dat je je zo ongelooflijk slecht voelt. Je start met een behandeling om na vier weken te concluderen dat het niet werkt. Afbouwen en overgaan op een andere behandeling kost je zo weer twee weken om vervolgens nog eens vier weken later weer te concluderend dat het niet aanslaat. Vele maanden ben je zo kwijt. Lukt het met therapie en pillen echt niet dan is er nog het ongeveer laatste redmiddel ECT (elektroconvulsietherapie). Dat kent u al, van een eerder artikel.

Maar wat ik dan een interessante vraag vindt: waar komt deze ziekte toch vandaan? Deze 'depressie-epidemie'? Hoe kan het dat dit wereldwijd miljoenen en miljoenen mensen per jaar treft? Zit het in onze genen? Of… hebben we misschien een maatschappij gecreëerd waarin zoveel van ons gevraagd en verwacht wordt dat ook de gemiddelde mens vroeg of laat tegen de lamp loopt?